Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 11. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Ekonomikas un monetārā politika – Eiropas Centrālās bankas Lēmums (ES) 2015/774 – Spēkā esamība – Otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programma – LESD 119. un 127. pants – ECB un Eiropas Centrālo banku sistēmas pilnvaras – Cenu stabilitātes saglabāšana – Samērīgums – LESD 123. pants – Eurozonas dalībvalstu monetārās finansēšanas aizliegums

Lieta C-493/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, kuru *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) ir iesniegusi ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 18. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 17. augustā, tiesvedībā, ko uzsākuši

***Heinrich Weiss* u.c.,**

***Bernd Lucke* u.c.,**

Peter Gauweiler,

***Johann Heinrich von Stein* u.c.,**

piedaloties

Bundesregierung,

Bundestag,

Deutsche Bundesbank.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*], J. Regans [*E. Regan*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Toadere [*C. Toader*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs: K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 10. jūlija tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *H. Weiss* u.c. vārdā – *C. Degenhart*,

– *B. Lucke* u.c. vārdā – *H.-D. Horn* un *G. Beck*, *barrister*,

– *P. Gauweiler* vārdā – *D. Murswiek*,

– *J. H. von Stein* u.c. vārdā – *M. C. Kerber*, *Rechtsanwalt*,

– *Deutsche Bundesbank* vārdā – *A. Guericke*, pārstāvis, kuram palīdz *U. Soltész*, *C. von Köckritz* un *B. Herz*, *Rechtsanwälte*,

– Vācijas valdības vārdā – *T. Henze*, *J. Möller* un *U. Häde*, pārstāvji,

– Grieķijas valdības vārdā – *K. Boskovits*, kā arī *S. Charitaki* un *A. Magrippi*, pārstāvji,

– Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *D. Segoin*, kā arī *E. de Moustier*, pārstāvji,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. De Luca* un *P. Gentili*, *avvocati dello Stato*,

– Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes*, *M. Figueiredo*, *T. Larsen* un *P. Machado*, pārstāvji,

– Somijas valdības vārdā – *S. Hartikainen*, pārstāvis,

– Eiropas Komisijas vārdā – *L. Flynn*, *J.-P. Keppenne*, *C. Ladenburger* un *B. Martenczuk*, pārstāvji,

– Eiropas Centrālās bankas (ECB) vārdā – *C. Zilioli* un *K. Kaiser*, kā arī *C. Kroppenstedt*, pārstāvji, kuriem palīdz *H.-G. Kamann*, *Rechtsanwalt*,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 4. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Centrālās bankas Lēmuma (ES) 2015/774 (2015. gada 4. marts) par otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmu (OV 2015, L 121, 20. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Centrālās bankas Lēmumu (ES) 2017/100 (2017. gada 11. janvāris) (OV 2017, L 16, 51. lpp.) (turpmāk tekstā – "Lēmums 2015/774"), spēkā esamību un LES 4. panta 2. punkta, kā arī LESD 123. un 125. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar četrām konstitucionālajām sūdzībām, kuras *Heinrich Weiss* u.c., *Bernd Lucke* u.c., *Peter Gauweiler*, kā arī *Johann Heinrich von Stein* u.c. iesniedza par dažādu Eiropas Centrālās bankas (ECB) lēmumu piemērojamību Vācijā, par palīdzību, kuru *Deutsche Bundesbank* (Vācijas Federālā banka) sniedza šo lēmumu īstenošanai, vai par tās apgalvoto bezdarbību sakarā ar šiem lēmumiem, kā arī par apgalvoto *Bundesregierung* (Federālā valdība, Vācija) un *Deutscher Bundestag* (Federālais parlaments, Vācija) bezdarbību saistībā ar šo palīdzību un minētajiem lēmumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Lēmums 2015/774

3 Lēmuma 2015/774 2.–4. un 7. apsvērums ir izteikti šādā redakcijā:

"(2) ECB Padome 2014. gada 4. septembrī nolēma uzsākt trešo nodrošināto obligāciju iegādes programmu (turpmāk – "NOIP3") un ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmu [*asset-backed securities purchase programme*] (turpmāk – "*ABS* iegādes programma"). Šo aktīvu iegādes programmu un 2014. gada septembrī ieviesto ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju mērķis ir turpmāk uzlabot monetārās politikas transmisiju, atbalstīt eurozonas tautsaimniecības kreditēšanu, mīkstināt mājsaimniecību un uzņēmumu aizņēmumu nosacījumus un veicināt inflācijas atgriešanos aptuveni 2 % līmenī, kas atbilst ECB galvenajam mērķim, proti, uzturēt cenu stabilitāti.

(3) ECB Padome 2015. gada 22. janvārī nolēma, ka aktīvu iegāde jāpaplašina, ietverot arī otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmu [*public sector asset purchase programme*] (turpmāk – "VSIP"). NCB [nacionālās centrālās bankas] proporcionāli savām attiecīgajām daļām ECB kapitāla atslēgā un ECB VSIP ietvaros var tieši iegādāties atbilstošus tirgojamos parāda vērtspapīrus no atbilstošiem darījuma partneriem otrreizējos tirgos. Šis lēmums tika pieņemts kā daļa no vienotās monetārās politikas, lai ņemtu vērā vairākus faktorus, kas būtiski palielinājuši lejupvērstus riskus attiecībā uz cenu attīstību vidēja termiņa perspektīvā, tādējādi apdraudot ECB galvenā mērķa – uzturēt cenu stabilitāti – sasniegšanu. Minētie faktori ir šādi – pieņemto monetārās politikas pasākumu radītā monetārā stimula apjoms nav sasniedzis plānoto, lielākā daļa faktiskās un gaidāmās inflācijas rādītāju – gan galvenie rādītāji, gan arī rādītāji, kuros nav iekļauti svārstīgie komponenti, piem., enerģija un pārtika, – ir pazeminājušies, tuvojoties vēsturiski zemākajam līmenim, un ir pastiprinājusies ievērojamā naftas cenu krituma iespējamā netiešā ietekme uz darba samaksu un cenām.

(4) VSIP ir samērīgs pasākums, lai mazinātu riskus attiecībā uz cenu attīstību, jo tas vēl vairāk mīkstinās monetāros un finanšu nosacījumus, tostarp ar eurozonas nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību aizņēmumu nosacījumiem saistītos, tādējādi palielinot eurozonas kopējos izdevumus patēriņam un ieguldījumiem un veicinot inflācijas atgriešanos nedaudz zem 2 % līmeņa vidējā termiņā. Tā kā galvenās ECB procentu likmes ir viszemākajā līmenī un tiek uzskatīts, ka privātā sektora aktīvu iegādes programmām ir pamanāms, bet nepietiekams tvērums attiecībā uz dominējošajiem lejupvērstajiem riskiem, kas apdraud cenu stabilitāti, Eurosistēmas monetārās politikas pasākumi ir jāpapildina ar VSIP, kas ir instruments ar augstu transmisijas potenciālu attiecībā uz reālo tautsaimniecību. Tā kā VSIP sekmē portfeļa līdzsvarošanu, iegādes ievērojamais apjoms programmas ietvaros veicinās pamata monetārās politikas mērķa – mudināt finanšu starpniekus aktīvāk nodrošināt likviditāti starpbanku tirgiem un kreditēt eurozonas tautsaimniecību – sasniegšanu.

[..]

(7) Ar VSIP, *ABS* iegādes programmu un NOIP3 tirgū nodrošinātās likviditātes kopējais mēneša iegāžu apjoms sasniegs 60 miljardus euro. Iegādes paredzēts veikt līdz 2016. gada septembra beigām un katrā ziņā līdz brīdim, kad ECB Padome pārliecināsies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa noregulēšanās atbilstoši mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni nedaudz zem 2 % līmeņa."

4 Šī lēmuma 1. pantā ir noteikts:

"Eurosistēma ar šo izveido VSIP, kuras ietvaros Eurosistēmas centrālās bankas, ievērojot īpašus nosacījumus, iegādājas atbilstošus tirgojamos parāda vērtspapīrus 3. panta izpratnē no atbilstošiem darījuma partneriem, kā tie noteikti 7. pantā."

5 Minētā lēmuma 3. pantā ir paredzēts:

"1. Euro denominēti tirgojami parāda vērtspapīri, ko emitējušas to dalībvalstu centrālās, reģionālās vai vietējās valdības, kuru valūta ir euro, atzītas aģentūras, kuras atrodas eurozonā, starptautiskas organizācijas, kuras atrodas eurozonā, un daudzpusējas attīstības bankas, kuras atrodas eurozonā, ir atbilstoši iegādei VSIP ietvaros, ko veic Eurosistēmas centrālās bankas, ar nosacījumu, ka tiek izpildītas 3. pantā noteiktās prasības. Īpašos apstākļos – nespējot veikt iegādi visā paredzētajā apjomā – ECB Padome var nolemt iegādāties citu struktūru, kuras atrodas eurozonā, emitētus tirgojamus parāda vērtspapīrus [..].

2. Lai tirgojami parāda vērtspapīri būtu atbilstoši iegādei VSIP ietvaros, tie atbilst Eurosistēmas kredītoperācijām noteiktajiem tirgojamo aktīvu atbilstības kritērijiem saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādnes (ES) 2015/510 [(2014. gada 19. decembris) par Eurosistēmas monetārās politikas regulējuma īstenošanu (ECB/2014/60) (OV 2015, L 91, 3. lpp.)] ceturto daļu ar nosacījumu, ka tiek izpildītas šādas prasības:

a) tirgojamo parāda vērtspapīru emitentam vai garantijas devējam ir kredītnovērtējums, kas atbilst vismaz 3. līmeņa kredītspējai Eurosistēmas saskaņotajā reitingu skalā [..];

[..]

d) ja [..] emitenta, garantijas devēja vai emisijas kredītnovērtējums neatbilst vismaz 3. līmeņa kredītspējai Eurosistēmas saskaņotajā reitingu skalā, par atbilstošiem uzskata tikai tādus tirgojamos parāda vērtspapīrus, kurus emitējušas vai pilnībā garantējušas euro zonas dalībvalstu centrālās valdības finanšu palīdzības programmas ietvaros un kuriem ECB Padome [..] ir apturējusi Eurosistēmas kredītspējas sliekšņa piemērošanu;

e) ja tiek veikta esošas finanšu palīdzības programmas pārskatīšana, VSIP iegāžu atbilstību aptur, atsākot to tikai pozitīva pārskatīšanas rezultāta gadījumā.

3. Lai parāda vērtspapīri 1. un 2. punkta nozīmē būtu atbilstoši iegādei VSIP ietvaros, to atlikušais termiņš attiecīgās Eurosistēmas centrālās bankas veiktas iegādes brīdī ir vismaz 1 gads, bet nepārsniedz 30 gadus. Lai veicinātu raitu īstenošanu, tirgojami parāda instrumenti ar 30 gadu un 364 dienu atlikušo termiņu ir atbilstoši iegādei VSIP ietvaros. Ja nav iespējams veikt centrālo, reģionālo vai vietējo valdību un atzītu aģentūru emitētu tirgojamo parāda instrumentu iegādi visā paredzētajā apjomā, nacionālās centrālās bankas aizstāšanas nolūkā veic arī starptautisku organizāciju un daudzpusēju attīstības banku emitētu tirgojamo parāda instrumentu iegādi.

[..]

5. Ir atļauta tirgojamu parāda instrumentu iegāde par nominālvērtību ar negatīvu ienesīgumu (vai zemāko iespējamo ienesīgumu), kas ir vienāds ar vai augstāks par noguldījumu iespējas procentu likmi. Tirgojamu parāda instrumentu iegāde par nominālvērtību ar negatīvu ienesīgumu (vai zemāko iespējamo ienesīgumu), kas ir zemāks par noguldījumu iespējas procentu likmi, ir atļauta, ciktāl nepieciešams."

6 Šī lēmuma 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Lai nodrošinātu atbilstošo vērtspapīru tirgus cenas veidošanos, tādu jaunas vai papildu emisijas vērtspapīru un tirgojamo parāda instrumentu iegāde, kuru atlikušais termiņš beidzas nedaudz pirms vai pēc emitējamo tirgojamo parāda instrumentu termiņa, nav pieļaujama laikposmā, ko noteiks ECB Padome ("pārtraukuma periods"). [..]"

7 Lēmuma 2015/774 5. panta 1. un 2. punkts ir izteikti šādā redakcijā:

"1. Ievērojot 3. panta noteikumus, tirgojamiem parāda vērtspapīriem, kas atbilst 3. pantā noteiktajiem kritērijiem, VSIP ietvaros pēc turējumu konsolidēšanas visos Eurosistēmas centrālo banku portfeļos piemēro emisijas proporcijas ierobežojumu katram starptautiskajam vērtspapīru identifikācijas numuram [*ISIN* (*international securities identification number*)]. Emisijas proporcijas ierobežojums ir šāds:

a) 50 % apmērā katram *ISIN* attiecībā uz atbilstošiem tirgojamiem parāda vērtspapīriem, kurus emitējušas atbilstošas starptautiskas organizācijas un daudzpusējas attīstības bankas;

b) 33 % apmērā katram *ISIN* attiecībā uz pārējiem atbilstošiem tirgojamiem parāda vērtspapīriem [..].

2. Visiem tirgojamiem parāda vērtspapīriem, kuri ir atbilstoši iegādēm VSIP ietvaros un kuru atlikušie termiņi noteikti 3. pantā, piemēro šādu kopējo ierobežojumu pēc turējumu konsolidēšanas visos Eurosistēmas centrālo banku portfeļos:

a) 50 % apmērā no emitenta vērtspapīru atlikuma, ja emitents ir atbilstoša starptautiska organizācija vai daudzpusēja attīstības banka, vai

b) 33 % apmērā no emitenta vērtspapīru atlikuma, ja emitents nav atbilstoša starptautiska organizācija vai daudzpusēja attīstības banka."

8 Šī lēmuma 6. pantā ir noteikts:

"1. Tirgojamos parāda vērtspapīrus, kas ir atbilstoši iegādei VSIP ietvaros, iegādājas tā, lai 10 % no to bilances vērtības veidotu atbilstošu starptautisku organizāciju un daudzpusēju attīstības banku emitēti vērtspapīri un 90 % no to bilances vērtības veidotu atbilstošu centrālo, reģionālo vai vietējo valdību un atzītu aģentūru emitēti vērtspapīri [..]. ECB Padome var pārskatīt minētās sastāva proporcijas. Atbilstošu starptautisku organizāciju, daudzpusēju attīstības banku un reģionālo un vietējo valdību emitētu parāda vērtspapīru iegādi veic tikai NCB.

2. NCB iegādājas 90 % no tirgojamo parāda vērtspapīru, kas ir atbilstoši iegādei VSIP ietvaros, iegāžu bilances vērtības, un atlikušos 10 % iegādājas ECB. Iegāžu sadalījums pa jurisdikcijām atbilst attiecīgajām daļām ECB kapitāla parakstīšanas atslēgā, kā minēts [Eiropas Centrālo banku sistēmas] Statūtu 29. pantā.

3. Eurosistēmas centrālās bankas VSIP ietvaros iegādājamo tirgojamo parāda vērtspapīru sastāvam piemēro specializācijas shēmu. Ja objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams iekļauties minētajā shēmā, ECB Padome atļauj *ad hoc* novirzes no specializācijas shēmas vai nosaka citas izmaiņas, kas ir ieteicamas VSIP kopējo monetārās politikas mērķu sasniegšanas nolūkā. Katra NCB iegādājas tādu emitentu atbilstošos vērtspapīrus, kuri atrodas tās attiecīgajā jurisdikcijā. Atbilstošu starptautisku organizāciju un daudzpusēju attīstības banku emitētus vērtspapīrus var iegādāties visas NCB. ECB iegādājas vērtspapīrus, kurus emitējušas visu jurisdikciju centrālās valdības un atzītās aģentūras."

9 Minētā lēmuma 8. pantā ir paredzēts:

"1. Eurosistēma sava nedēļas konsolidētā finanšu pārskata komentāru daļā ik nedēļu publicē VSIP ietvaros turēto vērtspapīru kopējo bilances vērtību.

2. Eurosistēma ik mēnesi publicē savu VSIP turējumu vidējo svērto atlikušo termiņu, iedalot pēc emitenta rezidences un nodalot starptautiskās organizācijas un daudzpusējās attīstības bankas no citiem emitentiem.

3. VSIP ietvaros turēto vērtspapīru bilances vērtība ik nedēļu tiek publicēta ECB interneta lapas atklātā tirgus operāciju sadaļā."

Lēmums 2015/2464

10 Eiropas Centrālās bankas Lēmuma (ES) 2015/2464 (2015. gada 16. decembris), ar ko groza Lēmumu (ES) 2015/774 (OV 2015, L 344, 1. lpp.), 2.–5. apsvērumā ir paredzēts:

"(2) Saskaņā ar mērķi nodrošināt cenu stabilitāti ECB Padome 2015. gada 3. decembrī nolēma pārskatīt noteiktus VSIP raksturlielumus, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas tendences tuvināšanos līmenim, kas vidējā termiņā ir zemāks par 2 %, bet tuvu tam. Pārskatīšana atbilst ECB Padomes pilnvarām monetārās politikas jomā un pienācīgi atspoguļo riska pārvaldības apsvērumus.

(3) Attiecīgi, lai sasniegtu VSIP mērķus, ECB Padome nolēma pagarināt plānoto periodu VSIP ietvaros veiktajām iegādēm līdz 2017. gada marta beigām vai ilgāk un jebkurā gadījumā vismaz līdz brīdim, kad ECB Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas tendences noregulēšanās atbilstoši mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2 %, bet tuvu tam. ECB Padome nolēma attiecīgi pagarināt arī plānoto periodu NOIP3 un *ABS* iegādes programmas ietvaros veiktajām iegādēm.

(4) ECB Padome nolēma arī, ka, lai veicinātu VSIP fleksibilitāti un tādējādi atbalstītu iegāžu turpmāku raitu īstenošanu vismaz līdz tās plānotajām beigām, eurozonas reģionālā un vietējā līmeņa valdību emitētie euro denominētie tirgojamie parāda instrumenti būs atbilstoši regulārām iegādēm, ko VSIP ietvaros veic tās jurisdikcijas nacionālās centrālās bankas, kurā atrodas emisiju veikusī iestāde.

(5) ECB Padome nolēma arī tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, atkārtoti ieguldīt AIP [(*expanded asset purchase programme*)] ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas maksājumus, pienākot pamatā esošo vērtspapīru dzēšanas termiņam, tādējādi stimulējot labvēlīgus likviditātes apstākļus un veicinot atbilstošu monetārās politikas nostāju."

Lēmums 2016/702

11 Eiropas Centrālās bankas Lēmuma (ES) 2016/702 (2016. gada 18. aprīlis), ar ko groza Lēmumu (ES) 2015/774 (OV 2016, L 121, 24. lpp.), 2., 3. un 5. apsvērumā ir paredzēts:

"(2) Saskaņā ar ECB Padomes mērķi nodrošināt cenu stabilitāti noteikti VSIP raksturlielumi ir jāgroza, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas tendences tuvināšanos līmenim, kas vidējā termiņā ir zemāks par 2 %, bet tuvu tam. Izmaiņas atbilst ECB Padomes pilnvarām monetārās politikas jomā un pienācīgi atspoguļo riska pārvaldības apsvērumus.

(3) Proti, lai sasniegtu VSIP mērķus, AIP ietvaros nodrošināto līdzekļu kopējais mēneša iegāžu apjoms jāpalielina līdz 80 mljrd. euro.

[..]

(5) Sākot ar 2016. gada aprīli, starptautisku organizāciju un daudzpusējas attīstības banku emitētu atbilstošu tirgojamu vērtspapīru iegāžu un pārējo VSIP ietvaros veikto atbilstošu tirgojamu vērtspapīru iegāžu dalījums jāgroza, lai sasniegtu VSIP mērķus un nodrošinātu tās raitu īstenošanu VSIP darbības laikā atbilstoši tās palielinātajam iegāžu apjomam."

Lēmums 2017/100

12 Lēmuma 2017/100 3.–6. apsvērums ir izteikti šādā redakcijā:

"(3) Ievērojot savas pilnvaras nodrošināt cenu stabilitāti, ECB Padome 2016. gada 8. decembrī nolēma, ka, lai sasniegtu AIP mērķus, būtu jākoriģē daži AIP parametri. Šīs korekcijas ievēro ECB Padomes [pilnvaras] monetārās politikas jomā, pilnībā atbilst Līgumos noteiktajiem Eurosistēmas centrālo banku pienākumiem un pienācīgi atspoguļo risku pārvaldības apsvērumus.

(4) Proti, AIP ietvaros veikto iegāžu plānotais periods būtu jāpagarina līdz 2017. gada decembra beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk, jebkurā gadījumā tās veicot līdz brīdim, kad ECB Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama inflācijas līmeņa noturīga tuvināšanās tās mērķim vidējā termiņā sasniegt inflāciju zemāku par 2 %, bet tuvu tam.

(5) Ar kopējo mēneša iegāžu palīdzību AIP ietvaros tirgum nodrošinātajiem līdzekļiem līdz 2017. gada marta beigām būtu jāpaliek 80 mljrd. euro apjomā. Ar 2017. gada aprīli AIP ietvaros veiktajām kopējām mēneša iegādēm būtu jāturpinās 60 mljrd. euro apjomā līdz 2017. gada decembra beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk, jebkurā gadījumā tās veicot līdz brīdim, kad ECB Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama inflācijas līmeņa noturīga tuvināšanās tās inflācijas mērķim. Prognozēm šajā laikā kļūstot mazāk labvēlīgām vai finanšu nosacījumiem neturpinot virzību uz noturīgu inflācijas līmeņa attīstību, ECB Padome plāno palielināt programmas apjomu un/vai ilgumu.

(6) Lai AIP ietvaros nodrošinātu iegāžu raitu īstenošanu plānotajā periodā, VSIP termiņu robežas būtu jāpaplašina, no diviem līdz vienam gadam samazinot atbilstošo vērtspapīru mazāko atlikušo termiņu. Turklāt, ciktāl nepieciešams, būtu jāatļauj tādu vērtspapīru iegādes AIP ietvaros, kuru ienesīgums ir zemāks par ECB noguldījumu iespējas procentu likmi."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 Vairākas privātpersonu grupas iesniedza *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) dažādas konstitucionālas sūdzības par dažādiem ECB lēmumiem, par palīdzību, kādu Vācijas Federālā banka sniedza šo lēmumu ieviešanā, vai apgalvoto bezdarbību minēto lēmumu sakarā, kā arī apgalvoto federālās valdības un federālā parlamenta bezdarbību saistībā ar šo palīdzību un minētajiem lēmumiem.

14 Lai pamatotu savas sūdzības, sūdzību iesniedzēji pamatlietā būtībā norāda, ka attiecīgie ECB lēmumi, aplūkojot kopumā, esot *ultra vires* pieņemts akts, jo ar tiem esot pārkāpta LESD 119. pantā paredzētā kompetenču sadale starp Eiropas Savienību un dalībvalstīm, ņemot vērā, ka uz tiem neattiecoties ECB pilnvaras, kuras ir definētas LESD 127. panta 1. un 2. punktā, kā arī 4. protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem (turpmāk tekstā – "protokols par ECBS un ECB") 17.–24. pantā, un ka ar tiem esot pārkāpts LESD 123. pants. Sūdzību iesniedzēji

pamatlietā arī norāda, ka ar šiem lēmumiem esot pārkāpts *Grundgesetz* (Vācijas Pamatlikums) nostiprinātais demokrātijas princips un šī iemesla dēļ esot apdraudēta Vācijas konstitucionālā identitāte.

15 *Bundesverfassungsgericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa) norāda – ja ar Lēmumu 2015/774 ir pārsniegtas ECB pilnvaras vai ir pārkāpts LESD 123. pants, tai šīs dažādās sūdzības ir jāapmierina. Tāpat tas esot arī tad, ja zaudējumu sadalījuma kārtība, kas izriet no šī lēmuma, ietekmētu federālā parlamenta budžeta pilnvaras.

16 Šajos apstākļos *Bundesverfassungsgericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Lēmums [..] 2015/774 [..] redakcijā, kas ir ieviesta ar [..] Lēmumu [..] 2016/702 [..], vai attiecīgi tā īstenošanas veids ir pretrunā LESD 123. panta 1. punktam?

Vai LESD 123. panta 1. punktam it īpaši ir pretrunā tas, ja otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmas (turpmāk tekstā – "VSIP") ietvaros:

a) sīka informācija par iegādēm tiek paziņota tā, ka tirgos rodas faktiska pārliecība, ka Eurosistēma daļēji iegādāsies dalībvalstu emitētas obligācijas;
b) arī *a posteriori* netiek paziņota nekāda sīka informācija par to, vai tiek ievēroti minimālie termiņi laikā no parāda vērtspapīra laišanas sākotnējos tirgos līdz tā iegādei otrreizējos tirgos, kā rezultātā to nav iespējams pārbaudīt tiesā;
c) visas iegādātās obligācijas nevis tiek pārdotas, bet gan tiek turētas līdz termiņa beigām un tādējādi izņemtas no tirgus;
d) Eurosistēma iegādājas tirgojamus parāda vērtspapīrus par nominālvērtību ar negatīvu ienesīgumu?

2) Vai [pirmajā jautājumā] minētais lēmums katrā ziņā ir pretrunā LESD 123. pantam tad, ja tā turpmāka īstenošana, ņemot vērā izmainītos apstākļus finanšu tirgos, it īpaši nepietiekamā iegādājamo parāda vērtspapīru piedāvājuma dēļ, prasa nemitīgi atvieglot sākotnēji piemērotos iegādes noteikumus un vairs nedarbojas Tiesas judikatūrā noteiktie ierobežojumi tādai obligāciju iegādes programmai kā VSIP?

3) Vai [..] Lēmums [..] 2015/774 pašreizējā redakcijā ir pretrunā LESD 119. pantam un 127. panta 1. un 2. punktam, kā arī Protokola par [ECBS un ECB] 17.–24. pantam, jo tas pārsniedz šajās normās noteiktās ECB pilnvaras monetārās politikas jomā un tāpēc iejaucas dalībvalstu kompetencē?

Vai ECB pilnvaru pārsniegšana it īpaši izriet no tā, ka:

a) [pirmajā jautājumā] minētais lēmums, ņemot vērā VSIP apjomu, kas 2017. gada 12. maijā bija 1534,8 miljardi euro, būtiski ietekmē dalībvalstu refinansēšanas nosacījumus;
b) [pirmajā jautājumā] minētais lēmums, ņemot vērā a) daļā minēto dalībvalstu refinansēšanas nosacījumu uzlabošanos un tās ietekmi uz komercbankām, ne tikai netieši ietekmē ekonomikas politiku, bet tā objektīvi konstatējamā ietekme liek pieņemt, ka programma ir vērsta ne vien uz monetārās politikas mērķiem, bet vismaz tādā pašā mērā – uz ekonomikas politikas mērķiem;
c) [pirmajā jautājumā] minētais lēmums savas ievērojamās ietekmes uz ekonomikas politiku dēļ ir pretrunā samērīguma principam;
d) [pirmajā jautājumā] minētajam lēmumam tādēļ, ka nav sniegts īpašs pamatojums, vairāk nekā divu gadu īstenošanas laikā nevar pārbaudīt tā pastāvīgu nepieciešamību un samērīgumu?

4) Vai [pirmajā jautājumā] minētais lēmums katrā ziņā tāpēc ir pretrunā LESD 119. pantam un 127. panta 1. un 2. punktam, kā arī protokola par [ECBS un ECB] 17.–24. pantam, ka tā apjoms un īstenošana ilgāk nekā divus gadus, kā arī no tā izrietošā ietekme uz ekonomikas politiku liek citādi vērtēt VSIP nepieciešamību un samērīgumu un tādējādi no konkrēta brīža tas pārsniedz [ECB] pilnvaras monetārās politikas jomā?

5) Vai [pirmajā jautājumā] minētajā lēmumā, iespējams, paredzētais neierobežotais risku sadalījums starp Eurosistēmas valstu centrālajām bankām centrālo valdību un tām pielīdzināmu emitentu obligāciju saistību neizpildes gadījumā ir pretrunā LESD 123. un 125. pantam, kā arī LES 4. panta 2. punktam, ja tā rezultātā var būt vajadzīga valstu centrālo banku rekapitalizācija ar budžeta līdzekļiem?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

17 Itālijas valdība norāda, ka Tiesai esot jāatzīst šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par nepieņemamu kopumā.

18 Šajā ziņā šī valdība vispirms norāda, ka iesniedzējtiesa patiesībā lūdzot sniegt Tiesas atzinumu, jo tā neatzīstot atbildes, kas varētu tikt sniegta uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, saistošo spēku un, tieši pretēji, uzskatot, ka uz iesniedzējtiesu gulstas galīgā atbildība spriest par Lēmuma 2015/774 spēkā esamību, ievērojot Vācijas Pamatlikumā paredzētos nosacījumus un ierobežojumus.

19 Tomēr šie apgalvojumi nevar būt pamats lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamībai, jo, pirmkārt, šis lūgums attiecas tieši uz Savienības tiesību interpretāciju un Savienības tiesību aktu spēkā esamību un, otrkārt, Tiesas sniegts prejudiciāls nolēmums ir saistošs valsts tiesai attiecībā uz šo tiesību interpretāciju vai šādu tiesību aktu spēkā esamību, lai panāktu risinājumu pamatlietā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 14. un 16. punkts).

20 Tālāk, Itālijas valdība norāda, ka valsts tiesvedība, kas ir šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā, esot pretrunā ar LESD 263. un 267. pantu ieviestajai Savienības tiesību aktu spēkā esamības pārbaudes sistēmai. Proti, ar šo tiesvedību tiekot apieta šī sistēma, jo ar to tiekot dota iespēja tieši apstrīdēt Savienības tiesību akta spēkā esamību valsts tiesās; tai pašā laikā šīs tiesas varot juridiski korekti iesniegt Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Savienības tiesību akta spēkā esamību tikai tad, ja šī lūguma pamatā ir valsts tiesību akti, ar kuriem tiek piemērots minētais Savienības tiesību akts.

21 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras tomēr izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par Savienības tiesību akta spēkā esamību ir pieņemams, ja, kā tas ir pamatlietas gadījumā, iesniedzējtiesa izskata patiesu strīdu, kurā netieši tiek izvirzīts Savienības tiesību akta spēkā esamības jautājums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 Visbeidzot, Itālijas valdība norāda, ka uzdotie jautājumi esot balstīti uz iebildumiem, ar ko tiek apstrīdētas izvēles, kuras ECB ir veikusi savas rīcības brīvības ietvaros un saistībā ar Lēmuma 2015/774 īstenošanu. Taču Tiesas pārbaude nevarot attiekties uz šāda lēmuma īstenošanu un monetārās politikas jomā tā attiecoties tikai uz procesuāliem aspektiem.

23 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar LES 5. panta 2. punktā noteikto kompetences piešķiršanas principu Eiropas Centrālo banku sistēmai (turpmāk tekstā – "ECBS") ir jārīkojas to pilnvaru robežās, ko tai piešķir primārās tiesības, un tādējādi tai nav tiesību pieņemt un īstenot

programmu, kas pārsniegtu jomu, kura ar primārajām tiesībām noteikta monetārajai politikai. Lai nodrošinātu šī principa ievērošanu, ECBS akti atbilstoši Līgumos paredzētajiem nosacījumiem ir pakļauti pārbaudei Tiesā (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 41. punkts).

24 Turpinot – ECBS, ciktāl tā, izstrādājot un īstenojot atvērta tirgus [*open market*] operāciju programmu, ir aicināta veikt tehniska rakstura izvēles un realizēt sarežģītas prognozes un vērtējumus, protams, ir jāatzīst plaša rīcības brīvība. Tomēr Tiesai, īstenojot kontroli par šādā programmā iekļautu pasākumu samērīgumu ar monetārās politikas mērķiem, ir jāpārbauda, vai ECBS šajā ziņā nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 68., 74., 81. un 91. punkts).

25 Visbeidzot, iepriekš minētie apsvērumi attiecas uz Lēmuma 2015/774 spēkā esamības pārbaudes, kas ir jāveic Tiesai, apjomu. Turpretim tie nevar likt apšaubīt Tiesas pienākumu veikt šādu pārbaudi, ja tai šajā ziņā ir uzdots prejudiciāls jautājums, un tātad tie nevar būt pamats šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamībai.

26 Tādējādi lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav atzīstams par nepieņemamu kopumā.

Par pirmo līdz ceturto jautājumu

27 Ar pirmo līdz ceturto jautājumu, kas ir jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu novērtēt Lēmuma 2015/774 spēkā esamību, ņemot vērā LESD 119. pantu, 123. panta 1. punktu, 127. panta 1. un 2. punktu un 296. panta otro daļu, kā arī protokola par ECBS un ECB 17.–24. pantu.

28 Vispirms ir jāuzsver, ka, ņemot vērā iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojumu un to, ko ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 31. un 32. punktā, lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāņem vērā ne vien iesniedzējtiesas minētie ECB lēmumi, bet arī Lēmumi 2015/2464 un 2017/100.

Par LESD 296. panta otrajā daļā paredzētā pienākuma norādīt pamatojumu ievērošanu

29 Iesniedzējtiesai rodas jautājums par to, vai ECB ir ievērojusi no LESD 296. panta otrās daļas izrietošo pienākumu norādīt pamatojumu, ņemot vērā, pirmkārt, apgalvojumu par to, ka ECB lēmumos attiecībā uz VSIP neesot sniegts konkrēts pamatojums it īpaši attiecībā uz šīs programmas ar ekonomikas politiku saistīto seku nepieciešamību, apjomu un ilgumu, kā arī, otrkārt, to, ka *a posteriori* neesot tikusi publicēta sīka informācija attiecībā uz "pārtraukuma periodu" Lēmuma 2015/774 4. panta 1. punkta izpratnē.

30 Šajā ziņā attiecībā uz apgalvojumu, ka ECB lēmumos attiecībā uz VSIP neesot sniegts konkrēts pamatojums, ir jāatgādina, ka tādos gadījumos kā tas, kas tiek aplūkots šajā lietā, kad Savienības iestādei ir plaša rīcības brīvība, pārbaudei saistībā ar procesuālo garantiju ievērošanu, kuras ietver ECBS pienākumu rūpīgi un objektīvi pārbaudīt visus konkrētās situācijas apstākļus un pietiekami pamatot savus lēmumus, ir fundamentāla nozīme (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1991. gada 21. novembris, *Technische Universität München*, C-269/90, EU:C:1991:438, 14. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 68. un 69. punkts).

31 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, kaut arī LESD 296. panta otrajā daļā prasītajā Savienības tiesību akta pamatojumā skaidri un nepārprotami ir jābūt norādītai attiecīgā tiesību akta autora argumentācijai, lai ieinteresētās personas varētu iepazīties ar veiktā pasākuma pamatojumu un Tiesa varētu veikt savu pārbaudi, tajā tomēr nav prasīts, lai pamatojumā būtu norādīti visi atbilstošie

tiesiskie vai faktiskie apstākļi (spriedumi, 2013. gada 19. novembris, Komisija/Padome, C-63/12, EU:C:2013:752, 98. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 70. punkts).

32 It īpaši tad, ja no vispārpiemērojama tiesību akta izriet iestāžu izvirzītā mērķa būtiskas iezīmes, nevar prasīt, lai tiktu norādīts konkrēts pamatojums katrai šo iestāžu veiktai tehniskai izvēlei (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 10. janvāris, *IATA* un *ELFAA*, C-344/04, EU:C:2006:10, 67. punkts; 2006. gada 12. decembris, Vācija/Parlaments un Padome, C-380/03, EU:C:2006:772, 108. punkts, kā arī 2018. gada 7. februāris, *American Express*, C-304/16, EU:C:2018:66, 76. punkts).

33 Turklāt pienākuma norādīt pamatojumu ievērošana ir jānovērtē, ņemot vērā ne tikai tiesību akta tekstu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas reglamentē attiecīgo jomu (spriedumi, 2013. gada 19. novembris, Komisija/Padome, C-63/12, EU:C:2013:752, 99. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 70. punkts).

34 Šajā lietā Lēmuma 2015/774 3. un 4. apsvērumā vienlaikus ir norādīts ar VSIP sasniedzamais mērķis, ekonomiskais konteksts, kas pamato šīs programmas ieviešanu, un mehānismi, ar kuriem tai ir paredzēts radīt savu ietekmi.

35 Lai gan Lēmumu 2015/2464, 2016/702 un 2017/100 pamatojuma izklāstos nav atveidotas šīs pamatojuma daļas attiecībā uz VSIP, tajos tomēr ir ietverti paskaidrojumi attiecībā uz apsvērumiem, kas attaisno ar šiem lēmumiem veiktās izmaiņas VSIP regulējošajos noteikumos.

36 Turklāt dažādi dokumenti, ko ECB ir publicējusi saistībā ar katra no šiem lēmumiem pieņemšanu, papildina minēto lēmumu pamatojumu, detalizēti izklāstot to pamatā esošo ekonomisko analīzi, ECB Padomes apsvērtos dažādos risinājumus un iemeslus, kas attaisno izvēles, kuras ir veiktas saistībā ar tostarp VSIP konstatēto un sagaidāmo ietekmi.

37 Tādējādi, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 133.–138. un 144.–148. punktā, ECB secīgie lēmumi attiecībā uz VSIP ir tikuši sistemātiski izskaidroti, publicējot paziņojumus presei, ECB priekšsēdētāja preses konferencēs sniegtās ievadrunas, ko papildina atbildes uz preses uzdotajiem jautājumiem, un ECB Padomes monetārās politikas sanāksmju protokolus, kuros ir izklāstītas šajā instancē notikušās debates.

38 Šajā ziņā it īpaši ir jāuzsver, ka šie protokoli ietver tostarp pamatojumu, kāpēc obligāciju ikmēneša iegādes apjoms vispirms tika palielināts un pēc tam samazināts un kāpēc summas, kas iegūtas, beidzoties iegādāto obligāciju termiņam, tiek atkārtoti ieguldītas, un šajā ziņā parāda VSIP iespējamās blakusiedarbības, tostarp tās iespējamās ietekmes uz attiecīgo dalībvalstu budžetā izvēlēm, ņemšanu vērā.

39 Secīgi notikušajās preses konferencēs ECB priekšsēdētājs ir paskaidrojis, ka VSIP ieviešanu un regulāri veiktos šīs programmas pielāgojumus ir attaisnojis ārkārtīgi zems inflācijas līmenis, salīdzinot ar mērķi uzturēt cenu stabilitāti, atgriežoties pie gada inflācijas līmeņa, kas būtu tuvāks 2 % apmēram. Pirms Lēmumu 2015/774, 2015/2464, 2016/702 un 2017/100 pieņemšanas gada inflācijas līmenis attiecīgi bija – 0,2 %, 0,1 %, 0,3 % un 0,6 %. Tikai savā 2017. gada 7. septembra preses konferencē ECB priekšsēdētājs paziņoja, ka gada inflācijas līmenis ir sasniedzis 1,5 %, tādējādi tuvojoties nospraustajam mērķim.

40 Šī sprieduma 37. punktā minētos dažādos dokumentus, kas ir tikuši publiskoti gan VSIP ieviešanas laikā, gan arī saistībā ar šīs programmas pārskatīšanu un grozījumiem, turklāt papildina ECB ekonomikas biļetenā [*Economic bulletin*] veiktās publikācijas par eurozonas monetārās situācijas vispārēju analīzi un vairāku konkrētu pētījumu par AIP un VSIP ietekmi publikācijas.

41 No visa iepriekš minētā izriet, ka ECBS ir izskaidrojusi, kādā veidā inflācijas ilgstoši nepietiekamais līmenis un monetārās politikas īstenošanai parasti izmantojamo instrumentu izsmelšana ir likusi tai uzskatīt par nepieciešamu aktīvu iegādes programmas, kurai ir VSIP raksturojumi, pieņemšanu un turpmāku īstenošanu, sākot no 2015. gada, gan attiecībā uz tās principu, gan arī dažādām īstenošanas kārtības iezīmēm.

42 Ņemot vērā šī sprieduma 31.–33. punktā atgādinātos principus, šie apstākļi ļauj konstatēt, ka ECB ir pietiekami pamatojusi Lēmumu 2015/774.

43 Attiecībā uz to, ka *a posteriori* neesot tikusi publicēta sīka informācija saistībā ar pārtraukuma periodu, ir jānorāda – tā kā šādas publicēšanas mērķis būtu izklāstīt ECBS veikto pasākumu precīzo saturu, nevis šo pasākumu pamatojumu, to nevar uzskatīt par obligātu atbilstoši pienākumam norādīt pamatojumu.

44 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Lēmumā 2015/774 nav pieļauts pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpums, kas varētu izraisīt tā spēkā neesamību.

Par LESD 119. pantu un 127. panta 1. un 2. punktu, kā arī protokola par ECBS un ECB 17.–24. pantu

45 Iesniedzējtiesa jautā, vai uz Lēmumu 2015/774, ņemot vērā it īpaši tā seku plašumu, kuras izriet no obligāciju, kas var tikt iegādātas VSIP ietvaros, apjoma un šīs programmas ilguma, ir attiecināmas primārajās tiesībās paredzētās ECBS pilnvaras.

– *Par ECBS pilnvarām*

46 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 119. panta 2. punktu dalībvalstu un Savienības darbības paredz ieviest vienotu valūtu – euro, kā arī noteikt un veidot vienotu monetāro politiku un valūtas maiņas kursa politiku (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 48. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 34. punkts).

47 Konkrētāk attiecībā uz monetāro politiku – no LESD 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta izriet, ka Savienībai šajā jomā ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 50. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 35. punkts).

48 Atbilstoši LESD 282. panta 1. punktam ECB un dalībvalstu, kuru naudas vienība ir euro, centrālās bankas, kas kopā veido Eurosistēmu, īsteno Savienības monetāro politiku. Saskaņā ar LESD 282. panta 4. punktu ECB veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai veiktu tās uzdevumus saskaņā ar LESD 127.–133. pantu un 138. pantu, kā arī saskaņā ar ECBS un ECB statūtos izklāstītajiem nosacījumiem (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 49. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 36. punkts).

49 Šajā kontekstā ECBS, piemērojot LESD 127. panta 2. punktu, 130. pantu un 282. panta 3. punktu, ir neatkarīgi jānosaka un jāīsteno šī politika, ievērojot pilnvaru piešķiršanas principu, un šī ievērošana atbilstoši Līgumos paredzētajiem nosacījumiem ir jānodrošina Tiesai, veicot savu pārbaudi tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 10. jūlijs, Komisija/ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, 134. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 37., 40. un 41. punkts).

50 Šajā ziņā ir jānorāda, ka LESD nav ietverta precīza monetārās politikas definīcija, bet tajā ir definēti gan monetārās politikas mērķi, gan līdzekļi, kas ir ECBS rīcībā šīs politikas īstenošanai (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 53. punkts, un 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 42. punkts).

51 Tādējādi saskaņā ar LESD 127. panta 1. punktu un 282. panta 2. punktu Savienības monetārās politikas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Turklāt šajos pašos noteikumos ir paredzēts, ka, neskarot šo mērķi, ECBS atbalsta vispārējo ekonomikas politiku Savienībā, lai palīdzētu sasniegt Savienības mērķus, kas definēti LES 3. pantā (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 54. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 43. punkts).

52 Attiecībā uz līdzekļiem, kas ar primārajām tiesībām ir piešķirti ECBS šo mērķu īstenošanai, ir jāuzsver, ka protokola par ECBS un ECB IV nodaļā, kurā ir precizētas ECBS monetārās funkcijas un operācijas, ir uzskaitīti instrumenti, kurus ECBS var izmantot monetārās politikas ietvaros (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 45. punkts).

– *Par monetārās politikas norobežošanu*

53 No Tiesas judikatūras izriet, ka, lai noteiktu, vai pasākums ietilpst monetārās politikas jomā, galvenokārt ir jābalstās uz šī pasākuma mērķiem. Nozīme ir arī līdzekļiem, kas ar šo pasākumu tiek īstenoti, lai sasniegtu šos mērķus (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 53. un 55. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 46. punkts).

54 Pirmām kārtām, runājot par Lēmuma 2015/774 mērķiem, no šī lēmuma 4. apsvēruma izriet, ka tas ir vērsts uz to, lai veicinātu inflācijas atgriešanos nedaudz zem 2 % līmeņa vidējā termiņā.

55 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Līgumu autori ir izvēlējušies definēt Savienības monetārās politikas galveno mērķi, proti, uzturēt cenu stabilitāti, vispārīgi un abstrakti, precīzi nenosakot veidu, kā šis mērķis būtu konkretizējams kvantitatīvajā ziņā.

56 Nevar konstatēt, ka cenu stabilitātes uzturēšanas mērķa konkretizēšanā, kas izpaužas inflācijas uzturēšana nedaudz zem 2 % līmeņa vidējā termiņā, kuru ECBS īsteno kopš 2003. gada, būtu pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā un tiktu pārsniegts ar LESD izveidotais ietvars. Kā izklāsta ECB, šāda izvēle var pamatoti tikt balstīta tostarp uz inflācijas noteikšanas instrumentu neprecizitāti, inflācijas būtiskām svārstībām eurozonā un nepieciešamību saglabāt drošības rezervi, lai novērstu iespējamo deflācijas riska rašanos.

57 No tā izriet, kā norāda ECB un turklāt izklāsta iesniedzējtiesa, ka Lēmuma 2015/774 4. apsvērumā paredzētais konkrētais mērķis var tikt saistīts ar Savienības monetārās politikas galveno mērķi, kas izriet no LESD 127. panta 1. punkta un 282. panta 2. punkta.

58 Šo secinājumu nevar apstrīdēt ar iesniedzējtiesas uzsvērto apstākli, atbilstoši kuram VSIP esot ievērojama ietekme uz komercbanku bilancēm, kā arī eurozonas dalībvalstu finansēšanas nosacījumiem.

59 Šajā lietā nav strīda par to, ka VSIP ar savu principu un savu īstenošanas kārtību pēc sava rakstura var ietekmēt gan komercbanku bilances, gan arī dalībvalstu, uz kurām attiecas šī programma, finansēšanu, un ka šāda ietekme eventuāli var tikt iecerēta, izmantojot ekonomikas politikā ietilpstošus pasākumus.

60 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka LESD 127. panta 1. punktā it īpaši ir paredzēts, ka, pirmkārt, neskarot ECBS galveno mērķi uzturēt cenu stabilitāti, tā atbalsta vispārējo ekonomikas politiku Savienībā un ka, otrkārt, ECBS ir jārīkojas saskaņā ar LESD 119. pantā minētajiem principiem. No tā izriet, ka institucionālā līdzsvara ietvaros, kas ir ieviests ar LESD VIII sadaļā ietvertajiem noteikumiem, kuros ietilpst arī ECBS ar LESD 130. pantu un 282. panta 3. punktu paredzētā neatkarība, Līgumu autori nav paredzējuši iedibināt pilnīgu nošķiršanu starp ekonomikas un monetāro politiku.

61 Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka monetārās politikas pasākums nevar tikt pielīdzināts ekonomikas politikas pasākumam tādēļ vien, ka tas varētu radīt netiešu ietekmi, kura var tikt iecerēta arī ekonomikas politikas ietvaros (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 56. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 52. punkts).

62 Nevar piekrist valsts tiesas izpratnei, ka atvērta tirgus [*open market*] operāciju programmas jebkāda ietekme, ko ECBS ir apzināti akceptējusi un kas, izveidojot šo programmu, ir droši paredzama, neesot uzskatāma par tās "netiešu ietekmi".

63 Pirmkārt, gan 2012. gada 27. novembra spriedumā *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756), gan arī 2015. gada 16. jūnija spriedumā *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400) Tiesa par netiešu ietekmi, kas neietekmē attiecīgajās lietās, kurās tika pasludināti šie spriedumi, aplūkojamo pasākumu kvalifikāciju, uzskatīja ietekmi, kas jau šo pasākumu pieņemšanas laikā bija šo pasākumu paredzamā ietekme un kam tātad bija jābūt apzināti akceptētai, pieņemot šos pasākumus.

64 Otrkārt, ir jāatgādina, ka monetārās politikas īstenošana liek pastāvīgi ietekmēt procentu likmes un banku refinansēšanas nosacījumus, līdz ar to nenovēršami ietekmējot dalībvalstu publiskā deficīta finansēšanas nosacījumus (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 110. punkts).

65 Konkrētāk, kā ECB ir norādījusi Tiesā, ECBS monetārās politikas pasākumi atspoguļojas cenu izmaiņās, it īpaši, atvieglojot ekonomikas kreditēšanu, kā arī grozot saimnieciskās darbības subjektu un privātpersonu rīcību ieguldījumu, patēriņa un ietaupījumu jomā.

66 Tādēļ, lai īstenotu ietekmi uz inflācijas līmeni, ECBS ir noteikti jāveic pasākumi, kuriem ir zināma ietekme uz reālo ekonomiku, un šī ietekme varētu tikt iecerēta – citiem nolūkiem – ekonomikas politikas ietvaros. It īpaši, ja cenu stabilitātes uzturēšana prasa, lai ECBS censtos panākt inflācijas pieaugumu, pasākumi, kas ECBS ir jāveic, lai šim nolūkam mīkstinātu monetāros un finansiālos nosacījumus eurozonā, var nozīmēt ietekmes radīšanu uz valsts obligāciju procentu likmēm, it īpaši ņemot vērā šo procentu likmju noteicošo lomu dažādiem ekonomikas dalībniekiem piemērojamo procentu likmju noteikšanā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 78. un 108. punkts).

67 Šādos apstākļos, ja ECBS tiktu izslēgta jebkāda iespēja pieņemt tādus pasākumus situācijā, kad to sekas ir paredzamas un tās tiek apzināti pieņemtas, tas praksē nozīmētu liegt tai izmantot līdzekļus, kuri tai ir paredzēti Līgumos, lai sasniegtu monetārās politikas mērķus, un it īpaši ekonomikas krīzes kontekstā, kas ietver deflācijas risku, varētu radīt nepārvaramu šķēršli tā uzdevuma īstenošanai, kurš attiecībā uz ECBS izriet no primārajiem tiesību aktiem.

68 Otrām kārtām, runājot par līdzekļiem, kas tikuši izmantoti saistībā ar Lēmumu 2015/774, lai sasniegtu cenu stabilitātes uzturēšanas mērķi, nav strīda par to, ka VSIP ir balstīta uz valstu obligāciju iegādi sekundārajos tirgos.

69 No protokola par ECBS un ECB 18. panta, kas ir ietverts šī protokola IV nodaļā, 1. punkta skaidri izriet – lai sasniegtu ECBS mērķus un veiktu tās uzdevumus, kuri izriet no primārajām tiesībām, ECB un dalībvalstu centrālās bankas principā var darboties kapitāla tirgos, tieši pērkot un pārdodot euro valūtā izteiktos tirgojamus finanšu instrumentus. No tā izriet, ka Lēmumā 2015/774 paredzētajās darbībās tiek izmantots viens no primārajās tiesībās paredzētajiem monetārās politikas instrumentiem (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 54. punkts).

70 Ievērojot šos apstākļus, ir jākonstatē, ka, ņemot vērā Lēmuma 2015/774 mērķi un tā sasniegšanai paredzētos līdzekļus, šāds lēmums ietilpst monetārās politikas jomā.

– Par samērīgumu ar monetārās politikas mērķiem

71 No LESD 119. panta 2. punkta un 127. panta 1. punkta, lasot tos kopsakarā ar LES 5. panta 4. punktu, izriet, ka monetārajā politikā ietilpstošā obligāciju iegādes programma var tikt pieņemta un īstenota juridiski korekti tikai, ciktāl tajā ietilpstošie pasākumi ir samērīgi ar šīs politikas mērķiem (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 66. punkts).

72 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru samērīguma princips prasa, lai Savienības iestāžu akti būtu piemēroti ar attiecīgo tiesisko regulējumu sasniedzamo leģitīmo mērķu īstenošanai un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams šo mērķu sasniegšanai (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Kas attiecas uz šo nosacījumu ievērošanas pārbaudi tiesā, tā kā ECBS, izstrādājot un īstenojot tādu atvērta tirgus [*open market*] operāciju programmu kā tā, kas ir paredzēta Lēmumā 2015/774, ir jāveic tehniska rakstura izvēles un sarežģītas prognozes un vērtējumi, tai šajā ziņā ir atzīstama plaša rīcības brīvība (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Runājot, pirmkārt, par VSIP piemērotību ECBS nosprausto mērķu sasniegšanai, no Lēmuma (ES) 2015/774 3. apsvēruma, dokumentiem, ko ECB ir publicējusi, pieņemot šo lēmumu, kā arī Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem izriet, ka šis lēmums ir pieņemts, ņemot vērā vairākus faktorus, kas ekonomikas krīzes kontekstā, kura ir saistīta ar deflācijas risku, ievērojami palielina cenu samazināšanās risku vidējā termiņā.

75 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka, neraugoties uz pieņemtajiem monetārās politikas pasākumiem, eurozonas gada inflācijas līmenis attiecīgajā laikā bija ievērojami zemāks par ECBS noteikto 2 % mērķi, jo 2014. gada decembrī šis līmenis nepārsniedza –0,2 %, un ka šajā datumā pieejamās šī līmeņa attīstības prognozes liecināja, ka turpmākajos mēnešos šis līmenis saglabāsies ļoti zems vai būs negatīvs. Lai gan eurozonas monetārie un finanšu nosacījumi pēc tam pakāpeniski uzlabojās, tomēr Lēmuma 2017/100 pieņemšanas datumā faktiskais gada inflācijas līmenis joprojām bija ievērojami zemāks par 2 %, 2016. gada novembrī sasniedzot 0,6 %.

76 Šajā kontekstā no Lēmuma 2015/774 4. apsvēruma izriet – lai sasniegtu mērķi attiecībā uz inflācijas līmeni nedaudz zem 2 %, ar VSIP ir paredzēts mīkstināt monetāros un finanšu nosacījumus, tostarp tos, kas attiecas uz nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām, lai atbalstītu kopējo patēriņu un izdevumus ieguldījumiem eurozonā un galu galā veicinātu atgriešanos līdz paredzētajam inflācijas līmenim vidējā termiņā.

77 ECB šajā ziņā ir atsaukusies uz citu centrālo banku praksi un dažādiem pētījumiem, kuri liecina, ka plaša mēroga valsts obligāciju iegāde var veicināt šī mērķa sasniegšanu, atvieglojot piekļuvi finansējumam, kas palīdz paplašināt saimniecisko darbību, vienlaikus sniedzot skaidru signālu par ECBS apņemšanos sasniegt nosprausto inflācijas mērķi, veicinot faktisko procentu likmju samazināšanos un motivējot komercbankas izsniegt vairāk kredītu, lai no jauna līdzsvarotu savus portfeļus.

78 Līdz ar to, ņemot vērā Tiesas rīcībā esošo informāciju, nav konstatējams, ka ECBS ekonomiskajā analīzē, saskaņā ar kuru eurozonā pastāvošajos monetārajos un finanšu apstākļos VSIP varētu dot ieguldījumu cenu stabilitātes uzturēšanas mērķa sasniegšanā, būtu pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.

79 Tādējādi, otrkārt, ir jāpārbauda, vai VSIP acīmredzami nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai.

80 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šī programma ir pieņemta kontekstā, kuru ECB ir aprakstījusi kā tādu, ko raksturo, no vienas puses, ilgstoši zems inflācijas līmenis, kas var izraisīt deflācijas ciklu, un, no otras puses, nespēja novērst šo risku, izmantojot citus ECBS rīcībā esošos instrumentus, lai nodrošinātu inflācijas līmeņa pieaugumu. Attiecībā uz šo pēdējo aspektu it īpaši ir jākonstatē, ka galvenās procentu likmes ir bijušas noteiktas līmenī, kas ir tuvs paredzētajai zemākajai robežai, un ka pirms vairākiem mēnešiem ECBS jau bija īstenojusi privātā sektora aktīvu masveida iegādes programmu.

81 Šādos apstākļos, ņemot vērā VSIP paredzamo iedarbību un to, ka nav ticams, ka ECBS sasniedzamo mērķi būtu bijis iespējams sasniegt ar cita veida monetārās politikas pasākumiem, kas izpaustos kā ierobežotāka tās rīcība, ir jākonstatē, ka VSIP atbilstoši savam pamatprincipam acīmredzami nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai.

82 Runājot par VSIP piemērošanas kārtību, šīs programmas struktūra arī palīdz nodrošināt, ka tās ietekme ir ierobežota ar to, kas nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, it īpaši tāpēc, ka minētās programmas selektivitātes neesamība nodrošina, ka ECBS rīcība radīs ietekmi uz visas eurozonas kopumā finanšu nosacījumiem un nebūs atbilstoša [tikai] noteiktu šīs zonas dalībvalstu konkrētām finansēšanas vajadzībām.

83 Līdzīgi, Lēmuma 2015/774 3. pantā paredzētās izvēles rezultātā, ar kuru VSIP ietvaros veicamā obligāciju iegāde tiek pakārtota augstu atbilstības kritēriju ievērošanai, šīs programmas ietekme uz komercbanku bilancēm tiek ierobežota, izslēdzot to, ka tās īstenošana ļautu šīm bankām atpārdot ECBS vērtspapīrus ar būtisku riska līmeni.

84 Turklāt VSIP jau no paša sākuma ir paredzēts īstenot tikai laikposmā, kas ir nepieciešams nospraustā mērķa sasniegšanai, un tādējādi tai ir pagaidu raksturs.

85 Tātad no Lēmuma 2015/774 7. apsvēruma izriet, ka tās paredzamais piemērošanas ilgums sākotnēji ir bijis līdz 2016. gada septembra beigām. Šis ilgums vēlāk ir pagarināts līdz 2017. gada marta beigām un pēc tam – līdz 2017. gada decembra beigām, kā to attiecīgi paredz Lēmuma 2015/2464 3. apsvērums un Lēmuma 2017/100 4. apsvērums. Šajā ziņā pieņemtie lēmumi ir tikuši iekļauti Pamatnostādņu par otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmu (BCE/2015/NP3) (turpmāk tekstā – "pamatnostādnes"), kuras ir saistošas dalībvalstu centrālajām bankām saskaņā ar Protokola par ECBS un ECB 12. panta 1. punktu, 2. panta 2. punktā.

86 Nav konstatējams, ka šis sākotnējais ilgums vai tā secīgie pagarinājumi acīmredzami pārsniegtu to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, jo tie vienmēr ir attiekušies uz samērā īsiem laikposmiem un lēmumi par tiem ir tikuši pieņemti, ņemot vērā faktu, ka novērojamā inflācijas līmeņa attīstība nav bijusi pietiekama, lai sasniegtu Lēmumā 2015/774 paredzēto mērķi.

87 Attiecībā uz obligāciju apjomu, kas var tikt iegādātas VSIP ietvaros, vispirms ir jāuzsver, ka ir pieņemta noteikumu virkne, lai to ierobežotu jau iepriekš.

88 Tā, šis apjoms no paša sākuma ir ticis ierobežots, nosakot atbilstoši AIP veiktas aktīvu iegādes ikmēneša summu. Šī summa, kas ir tikusi regulāri pārskatīta, lai to ierobežotu ar to, kas nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai, ir norādīta Lēmuma 2015/774 7. apsvērumā, Lēmuma 2016/702 3. apsvērumā, kā arī Lēmuma 2017/100 5. apsvērumā un ir ierakstīta pamatnostādņu 2. panta 2. punktā. No šīs pēdējās minētās tiesību normas arī izriet, ka priekšroka tiek dota obligācijām, kuras ir emitējuši privāti tirgus dalībnieki, lai sasniegtu atbilstoši AIP veiktas aktīvu iegādes ikmēneša summu kopumā.

89 Turklāt ECBS iespējamās iesaistīšanās sekundārajā tirgū VSIP ietvaros apjoms arī ir ierobežots ar Lēmuma 2015/774 5. pantā paredzētajiem noteikumiem, kas nosaka stingras iegāžu maksimālās robežas pēc emisijas un emitenta.

90 Turpinot, lai gan ir taisnība, ka, neraugoties uz šiem dažādajiem ierobežojumiem, kopējais obligāciju apjoms, kas var būt iegādātas VSIP ietvaros, paliek nozīmīgs, ECB ir atbilstoši norādījusi, ka šādas programmas efektivitāte, izmantojot šī sprieduma 77. punktā aprakstītos mehānismus, ir balstīta uz liela valsts obligāciju apjoma iegādi un glabāšanu, un tas nozīmē ne tikai to, ka iegādēm ir jābūt veiktām pietiekamā daudzumā, bet arī to, ka, lai sasniegtu ar Lēmumu 2015/774 izvirzīto mērķi, var būt nepieciešams ilgstoši glabāt iegādātās obligācijas un reinvestēt summas, kas ir iegūtas, saņemot ar obligācijām saistītos maksājumus to termiņa beigās.

91 Šajā ziņā ir jāatgādina – apstāklis, ka šī argumentētā analīze ir apstrīdēta, pats par sevi nav pietiekams, lai konstatētu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, ko būtu pieļāvusi ECBS, jo, ņemot vērā monetārās politikas jautājumiem parasti piemītošo strīdīgo raksturu un plašo ECBS rīcības brīvību, var pieprasīt tikai to, lai ECBS izmantotu tās ekonomisko ekspertīzi un tās rīcībā esošos nepieciešamos tehniskos līdzekļus, lai šī analīze tiktu veikta rūpīgi un precīzi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 75. punkts).

92 Visbeidzot, ir jāuzsver, ka, ņemot vērā Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos ietverto informāciju un plašo ECBS rīcības brīvību, nav acīmredzams, ka valsts obligāciju iegādes programma, kura būtu ierobežotāka apjoma vai ilguma ziņā, būtu varējusi tikpat efektīvi un ātri kā VSIP nodrošināt inflācijas attīstību, kas būtu līdzīga ECBS iecerētajai, lai īstenotu Līgumu autoru paredzēto monetārās politikas galveno mērķi.

93 Treškārt, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 148. punktā, ir jākonstatē, ka ECBS ir izsvērusi dažādās pastāvošās intereses, lai efektīvi novērstu to, ka VSIP īstenošanas procesā rodas negatīva ietekme, kas acīmredzami nav samērīga ar šīs programmas mērķi.

94 It īpaši, lai gan, kā Tiesa jau ir varējusi konstatēt 2015. gada 16. jūnija sprieduma *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400) 125. punktā, Līgumu autoru atļautās atvērta tirgus [*open market*] operācijas nenovēršami ietver zaudējumu risku, tomēr ECBS ir pieņēmusi dažādus pasākumus, kas ir domāti, lai ierobežotu un ņemtu vērā šo risku.

95 Tā, šī sprieduma 83. un 89. punktā minēto noteikumu rezultātā minētais risks arī tiek samazināts, ierobežojot apjomu, kādā ECBS varētu ietekmēt fakts, ka kādas iegādāto obligāciju daļas emitents, iespējams, nepildīs savas saistības, un nodrošinot, ka obligācijas, kas rada saistību neizpildes ievērojamu risku, nedrīkst tikt iegādātas VSIP ietvaros. Turklāt no pamatnostādņu 4. panta 3. punkta izriet, ka ECB nodrošina un pastāvīgi uzrauga, lai dalībvalstu centrālās bankas ievērotu šos noteikumus.

96 Turklāt, lai novērstu situāciju, kad dalībvalsts centrālā banka var tikt apdraudēta citas dalībvalsts emitenta maksājumu traucējumu rezultātā, Lēmuma 2015/774 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka katra valsts centrālā banka iegādājas tādu emitentu atbilstošos vērtspapīrus, kuri atrodas tās attiecīgajā jurisdikcijā.

97 Ja, neraugoties uz šiem preventīvajiem pasākumiem, vērtspapīru iegāde VSIP ietvaros radītu zaudējumus, kas attiecīgajā gadījumā var būt būtiski, no Tiesai sniegtās informācijas izriet, ka zaudējumu sadales noteikumi, kuri ir tikuši paredzēti jau, uzsākot šo programmu, un kuri turpmāk ir tikuši saglabāti, attiecībā uz kādas valsts centrālās bankas iespējamiem zaudējumiem saistībā ar minēto programmu paredz tikai to zaudējumu sadali, kuru pamatā ir starptautisku emitentu izdoti vērtspapīri, kas saskaņā ar Lēmuma 2015/774 6. panta 1. punktu atbilst 10 % no kopējā VSIP apjoma. Turpretī ECBS nav pieņēmusi nevienu noteikumu, kas ļautu veikt to dalībvalsts centrālās bankas zaudējumu sadali, kuri izriet no šīs dalībvalsts emitentu izdotajiem vērtspapīriem. ECBS turklāt nav paziņojusi par šādas normas pieņemšanu.

98 No iepriekš minētā izriet, ka ECBS ir pienācīgi ņēmusi vērā riskus, kas, ņemot vērā VSIP ietvaros veiktās aktīvu iegādes ievērojamo apjomu, attiecīgā gadījumā varētu rasties dalībvalstu centrālajām bankām, un ka tā, ņemot vērā iesaistītās intereses, ir uzskatījusi, ka nav jāievieš vispārīgs noteikums attiecībā uz zaudējumu sadali.

99 Kas attiecas uz ECB iespējamiem zaudējumiem saistībā ar VSIP, it īpaši gadījumā, ja tā, ievērojot tai ar Lēmuma 2015/774 6. panta 2. punktu piešķirto 10 % kvotu, iegādātos vienīgi vai lielākoties valstu iestāžu emitētos vērtspapīrus, ir jānorāda, ka līdzās garantijām pret šo risku, kuras sniedz gan šī lēmuma 3. pantā paredzētie augstie atbilstības kritēriji, gan arī no minēta lēmuma 5. panta izrietošie turējuma ierobežojumi emisijas un emitenta ziņā, ECBS nav pieņēmusi nevienu noteikumu, ar ko tiktu paredzēta atkāpe no ECB zaudējumu sadales vispārējās sistēmas, kura izriet no protokola par ECBS un ECB 32. panta 5. punkta, aplūkojot to kopsakarā ar 33. pantu, un no kuras būtībā izriet, ka šādi zaudējumi tiek kompensēti no ECB vispārējo rezervju fonda un vajadzības gadījumā – pēc ECB Padomes lēmuma – no attiecīgā finanšu gada monetārajiem ienākumiem proporcionāli summām, kas sadalītas starp valstu centrālajām bankām saskaņā ar noteikumu par sadali proporcionāli to iemaksātajām attiecīgajām ECB kapitāla daļām, un nepārsniedzot šīs summas.

100 No šiem apsvērumiem izriet, ka ar Lēmumu 2015/774 nav pārkāpts samērīguma princips.

Par LESD 123. panta 1. punktu

101 Iesniedzējtiesa uzdod jautājumu par Lēmuma 2015/774 saderību ar LESD 123. panta 1. punktu.

102 No LESD 123. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka ar šo tiesību normu ECB un dalībvalstu centrālajām bankām ir aizliegts pieļaut konta pārtēriņu vai sniegt jebkādus citus kredīta pakalpojumus Savienības un dalībvalstu publisku iestāžu un struktūru vajadzībām, kā arī tieši no tām pirkt to parāda instrumentus.

103 No tā izriet, ka ar minēto tiesību normu ECBS ir aizliegts sniegt jebkādu finansiālu palīdzību dalībvalstij, vienlaicīgi vispārīgā veidā neizslēdzot ECBS tiesības pārpirkt no šīs valsts kreditoriem tās iepriekš izlaistus vērtspapīrus (spriedumi, 2012. gada 27. novembris, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 132. punkts, kā arī 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 95. punkts).

104 Saistībā ar Lēmumu 2015/774 ir jānorāda, ka VSIP ietvaros ECBS ir atļauts iegādāties obligācijas nevis tieši – no dalībvalstu iestādēm un pārvaldes struktūrām, bet gan tikai netieši – sekundārajos tirgos. Šajā programmā paredzēto ECBS iesaistīšanos tādējādi nevar pielīdzināt finansiālās palīdzības dalībvalstij pasākumam.

105 Tomēr, kā izriet no Tiesas judikatūras, ar LESD 123. panta 1. punktu ECBS, tai pieņemot programmu par tādu obligāciju iegādi, kuras ir emitējušas Savienības un dalībvalstu valsts iestādes un pārvaldes struktūras, ir paredzēti divi papildu ierobežojumi.

106 No vienas puses, ECBS nav tiesīga likumīgi iegādāties obligācijas sekundārajā tirgū apstākļos, kad faktiski tās iesaistīšanās radītu sekas, kas būtu pielīdzināmas tiešai valsts obligāciju iegādei no dalībvalstu iestādēm un pārvaldes struktūrām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 97. punkts).

107 No otras puses, ECBS sava iesaistīšanās ir jāpapildina ar pietiekamām garantijām, lai to saskaņotu ar monetārās finansēšanas aizliegumu, kas izriet no LESD 123. panta, nodrošinot, lai ar šo programmu attiecīgām dalībvalstīm nezustu pamudinājums īstenot veselīgu budžeta politiku, uz kura ieviešanu ir vērsta šī tiesību norma (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 100.–102. un 109. punkts).

108 Garantijas, kas ECBS ir jāparedz, lai ievērotu šos divus ierobežojumus, ir atkarīgas gan no attiecīgās programmas īpašībām, gan arī no ekonomiskā konteksta, kurā iekļaujas šīs programmas pieņemšana un īstenošana. Šo garantiju pietiekams raksturs attiecīgā gadījumā, ja tas tiek apstrīdēts, tiek vēlāk pārbaudīts Tiesā.

– Par iesaistīšanās, kas ir balstīta uz VSIP, apgalvoto līdzvērtību obligāciju iegādei primārajā tirgū

109 Iesniedzējtiesa uzskata, ka VSIP īstenošanas kārtība privātajiem tirgus dalībniekiem varot radīt faktisku pārliecību par to, ka obligācijas, kuras tie varētu iegādāties no dalībvalstīm, ECBS nākotnē pārpirks no tiem sekundārajos tirgos.

110 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ECBS iesaistīšanās būtu pretrunā LESD 123. panta 1. punktam, ja tirgus dalībniekiem, kuri var iegādāties valsts obligācijas primārajā tirgū, būtu pārliecība, ka ECBS šīs obligācijas pārpirks tādā termiņā un ar tādiem nosacījumiem, kas šiem tirgus dalībniekiem faktiski ļautu darboties kā ECBS starpniekiem, iegādājoties minētās obligācijas tieši no attiecīgās dalībvalsts iestādēm un pārvaldes struktūrām (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 104. punkts).

111 Ir taisnība, ka aplūkojamajā gadījumā ECBS iesaistīšanās VSIP ietvaros paredzamība ir apzināti pastiprināta, iepriekš publicējot šīs programmas raksturiezīmju kopumu, kas, kā ir uzsvērusi Komisija un ECB, ir paredzēts, lai veicinātu programmas efektivitāti un samērīgumu, ierobežojot to obligāciju apjomu, kuru iegāde faktiski tiek veikta, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.

112 It īpaši, paredzēto AIP ietvaros veiktās aktīvu iegādes ikmēneša summu, šīs programmas paredzamā ilguma, šo summu sadalījuma starp dažādām dalībvalstu centrālajām bankām kārtības vai arī atbilstības kritēriju, kuru izpilde ir obligācijas iegādes nosacījums, paziņošana, kas tiek veikta gan ECBS lēmumos, gan arī sabiedrībai paredzētajos paziņojumos, ļauj privātiem tirgus dalībniekiem zināmā mērā iepriekš paredzēt ECBS turpmākās iejaukšanās sekundārajos tirgos svarīgus aspektus.

113 Tomēr ECBS ir ieviesusi vairākas garantijas, lai izvairītos no tā, ka privāts tirgus dalībnieks varētu darboties kā ECBS starpnieks.

114 Tā, Lēmuma 2015/774 4. panta 1. punktā paredzētā pārtraukuma perioda ievērošana, ko ECB kontrolē saskaņā ar pamatnostādņu 9. pantu, nodrošina, ka ECBS nedrīkst pārpirkt dalībvalsts izdotas obligācijas tieši pēc to emisijas.

115 Lai gan Lēmuma 2015/774 4. panta 1. punktā nav precizēts šī perioda precīzais ilgums, kas ir noteikts pamatnostādņu 15. pantā, ECB savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi, ka minētais ilgums tiek novērtēts drīzāk dienās, nevis nedēļās. Tomēr šāds termiņš tirgus dalībniekiem, kas var iegādāties valsts obligācijas primārajos tirgos, nevar radīt pārliecību, ka ECBS ļoti īsā laikā veiks šo valsts obligāciju pārpirkšanu.

116 Proti, informācijas par šī perioda ilgumu publicēšanas *a priori* un *a posteriori* neesamība un tas, ka runa ir tikai par minimālo laikposmu, kuram izbeidzoties vērtspapīru iegāde ir atļauta, ļauj novērst to, ka privāts tirgus dalībnieks varētu faktiski darboties kā ECBS starpnieks, jo [šie pasākumi] ierobežo ECBS iesaistīšanās sekundārajos tirgos paredzamību laika ziņā. Apstāklis, ka pārpirkšana var tikt veikta vairākus mēnešus vai gadus pēc obligācijas emisijas, palielina privātu tirgus dalībnieku nenoteiktību jo vairāk tāpēc, ka ECBS ir iespēja samazināt obligāciju iegādi saskaņā ar AIP un tā šo iespēju jau vairākas reizes ir izmantojusi.

117 Turklāt ECBS ir noteikusi zināmu skaitu garantiju, kas it īpaši neļauj privātiem tirgus dalībniekiem droši paredzēt, vai konkrētas obligācijas faktiski tiks pārpirktas otrreizējos tirgos VSIP ietvaros.

118 Vispirms, lai gan ECBS paziņo AIP ietvaros veicamo iegāžu kopējo summu, tas tā nav attiecībā uz dalībvalsts iestāžu un pārvaldes struktūru emitēto obligāciju apjomu, kas parasti tiek pārpirktas konkrēta mēneša gaitā VSIP ietvaros. Turklāt ECBS ir izstrādājusi noteikumus, lai izvairītos no tā, ka šis apjoms var tikt precīzi noteikts iepriekš.

119 Šajā ziņā, no vienas puses, no pamatnostādņu 2. panta 2. punktā ietvertajiem noteikumiem, saskaņā ar kuriem tajā norādītā summa attiecas uz visu AIP un iegādes atbilstoši VSIP var tikt veiktas tikai atlikušajā apjomā, izriet, ka šo veicamo iegāžu summa katru mēnesi var atšķirties atkarībā no privāto tirgus dalībnieku emitēto obligāciju, kuras ir pieejamas sekundārajos tirgos, apjoma. Šis noteikums arī ļauj ECB Padomei izņēmuma kārtā atkāpties no paredzētās ikmēneša summas, ja tas ir vajadzīgs īpašu tirgus apstākļu dēļ.

120 No otras puses, lai gan Lēmuma 2015/774 6. panta 2. punktā ir noteikts, ka iegādes tiek sadalītas starp dalībvalstu centrālajām bankām atbilstoši attiecīgajām daļām ECB kapitāla parakstīšanas atslēgā, no tā nevar droši secināt, ka dalībvalsts centrālajai bankai šādi piešķirtā summa tiks izmantota šī lēmuma 6. panta 1. punktā paredzētajā apmērā tādu obligāciju iegādei, kas nāk no šīs dalībvalsts iestādēm un pārvaldes struktūrām. Proti, saskaņā ar šīs normas otro teikumu padome var pārskatīt pēdējā minētajā tiesību normā paredzēto VSIP ietvaros iegādāto vērtspapīru sadalījumu. Turklāt minētajā lēmumā ir ietverti dažādi mehānismi, ar kuriem iegāžu atbilstoši VSIP veikšanā tiek ieviesta zināma fleksibilitāte, it īpaši šī lēmuma 3. panta 3. un 4. punktā ļaujot veikt aizstājēju instrumentu iegādes un 6. panta 3. punktā ļaujot ECB Padomei *ad hoc* novirzīties no specializācijas shēmas VSIP ietvaros iegādāto vērtspapīru sadalē. Ar pamatnostādņu 2. panta 3. punktu Eurosistēmas centrālajām bankām ir atļauts atkāpties no ikmēneša iegāžu ieteikumiem, lai pienācīgi reaģētu uz tirgus apstākļiem.

121 Turpinot – no Lēmumā 2015/774 3. panta 1., 3. un 5. punkta izriet, ka ECBS ir atļāvusi diversificētu obligāciju iegādi VSIP ietvaros, tādējādi jau ar šo pasākumu ierobežojot iespējas iepriekš noteikt to iegāžu raksturu, kas tiks veiktas, lai sasniegtu šīs programmas ikmēneša iegāžu mērķus.

122 Tātad šajā kontekstā var tikt iegādātas ne tikai centrālo valdību emitētas obligācijas, bet arī reģionālo vai vietējo pārvaldības struktūru emitētas obligācijas. Līdzīgi, šo obligāciju termiņš var būt no 1 gada līdz 30 gadiem un 364 dienām, un to ienesīgums attiecīgajā gadījumā var būt negatīvs vai pat zemāks par noguldījumu iespējas procentu likmi.

123 Turklāt ir jānorāda, ka sākotnēji paredzētais regulējums tieši šajos punktos ir grozīts ar Lēmumiem 2015/2464 un 2017/100, lai paplašinātu aktīvu iegādes iespējas. Ar šiem lēmumiem, ievērojot tirgus apstākļu attīstību, ir vēl vairāk ierobežota ECBS veiktas dalībvalstu emitēto obligāciju iegādes paredzamība.

124 Visbeidzot, Lēmuma 2015/774 5. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts, ka Eurosistēmas centrālo banku turējumā nedrīkst būt vairāk kā 33 % no dalībvalsts centrālās valdības konkrētas obligāciju emisijas vai 33 % no kādas no šīm valdībām vērtspapīru atlikuma.

125 No šiem turējuma ierobežojumiem, kuru piemērošanu ECB kontrolē ik dienu atbilstoši pamatnostādņu 4. panta 3. punktam, izriet, ka ECBS nav atļauts iegādāties nedz visas šāda emitenta izdotās obligācijas, nedz arī pat kādu konkrētu šo obligāciju emisiju pilnā apjomā. Kā ir norādījušas valdības, kas ir iestājušās šajā tiesvedībā, un ECB, no tā izriet, ka, iegādājoties obligācijas no dalībvalsts centrālās valdības, privāts tirgus dalībnieks katrā ziņā pakļauj sevi riskam, ka tas nevarēs tās pārdot tālāk ECBS sekundārajos tirgos, jo visu emitēto obligāciju iegāde jebkurā gadījumā ir izslēgta.

126 Nenoteiktību, ko šajā ziņā rada šie turēšanas ierobežojumi, pastiprina ar Lēmumu 2015/774 8. pantu noteiktie ierobežojumi attiecībā uz informācijas par ECBS turējumā esošajām obligācijām publicēšanu, no kuriem izriet, ka tiek publicēta tikai apkopota informācija, izslēdzot visas norādes uz vienas konkrētas emisijas obligāciju daļu, kas dotā brīdī atrodas ECBS turējumā.

127 Ņemot vērā visus šos apstākļus, ir jākonstatē, ka, pat pieņemot, ka ECBS saskartos ar noteiktu dalībvalstu emitētu obligāciju izteiktu nepietiekamību, ko norāda iesniedzējtiesa un ko viennozīmīgi apstrīd ECB, saistībā ar VSIP paredzētās garantijas nodrošina, ka privāts tirgus dalībnieks, iegādājoties dalībvalsts emitētās obligācijas, nevar būt pārliecināts, ka paredzamā nākotnē ECBS tās faktiski pārpirks.

128 Līdz ar to, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 79. punktā, ir jākonstatē, ka apstāklis, ka VSIP piemērošanas kārtība makroekonomikas līmenī ļauj iepriekš paredzēt dalībvalstu iestāžu un pārvaldes struktūru emitētu obligāciju būtiska apjoma iegādi, konkrēta privāta tirgus dalībnieka līmenī nevar radīt pārliecību, kas ļautu tam faktiski rīkoties kā ECBS starpniekam, iegādājoties obligācijas tieši no dalībvalsts.

– *Par pamudinājuma īstenot veselīgu budžeta politiku apgalvoto novēršanu*

129 Iesniedzējtiesa jautā, vai Lēmums 2015/774 ir saderīgs ar LESD 123. panta 1. punktu, jo noteiktība, ko šis lēmums rada attiecībā uz ECBS iesaistīšanos, varot izkropļot tirgus apstākļus, samazinot pamudinājumu dalībvalstīm īstenot veselīgu budžeta politiku.

130 Ir jāatgādina, ka apstāklis, ka atvērta tirgus [*open market*] operāciju programmas īstenošana zināmā mērā veicina attiecīgo dalībvalstu finansējumu, nevar būt noteicošs, jo monetārās politikas īstenošana liek pastāvīgi ietekmēt procentu likmes un banku refinansēšanas nosacījumus, līdz ar to nenovēršami ietekmējot dalībvalstu publiskā deficīta finansēšanas nosacījumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 108. un 110. punkts).

131 Tātad, lai gan apstāklis, ka šādas programmas rezultātā var iepriekš paredzēt to, ka turpmākajos mēnešos ECBS visticamāk pārpirks kādas dalībvalsts emitēto obligāciju ievērojamu daļu, protams, var atvieglot šīs dalībvalstis finansēšanu, tas pats par sevi nenozīmē šīs programmas nesaderību ar LESD 123. panta 1. punktu.

132 Savukārt, lai novērstu to, ka dalībvalstīm zustu pamudinājums īstenot veselīgu budžeta politiku, šādas programmas pieņemšanai un īstenošanai nevajadzētu radīt pārliecību, ka dalībvalstu emitētās obligācijas nākotnē tiks pārpirktas, kā rezultātā dalībvalstis varētu īstenot budžeta politiku, kurā netiktu ņemts vērā tas, ka deficīta gadījumā tām būs jāmeklē finansējums tirgos vai ka tās tiks aizsargātas pret sekām, kādas šajā ziņā varētu radīt to makroekonomiskās vai budžeta situācijas attīstība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 113. un 114. punkts).

133 Šajā kontekstā ir jākonstatē, pirmkārt, ka no Lēmuma 2015/774 7. apsvēruma izriet, ka VSIP īstenošana ir paredzēta tikai līdz brīdim, kad ECB Padome pārliecināsies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa noregulēšanās atbilstoši mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni nedaudz zem 2 % līmeņa. Lai gan paredzamās VSIP piemērošanas konkrētais ilgums tomēr ticis vairākas reizes pagarināts, lēmums par šo pagarināšanu katru reizi ir ticis pieņemts, neapšaubot šo principu, kā to apstiprina Lēmuma 2015/2464 3. apsvērums un Lēmuma 2017/100 5. apsvērums.

134 No tā izriet, ka ECBS savos secīgajos lēmumos ir paredzējusi valsts obligāciju iegādi tikai tiktāl, ciktāl tas ir nepieciešams cenu stabilitātes uzturēšanai, ka tā ir regulāri pārskatījusi VSIP apjomu un ka tā vienmēr ir saglabājusi šīs programmas pagaidu raksturu.

135 Šo pagaidu raksturu turklāt pastiprina ECBS saskaņā ar pamatnostādņu 12. panta 2. punktu saglabātā iespēja jebkurā brīdī atkārtoti pārdot iegādātās obligācijas, kas tai ļauj pielāgot savu programmu atkarībā no attiecīgo dalībvalstu attieksmes un neļauj iesaistītajiem tirgus dalībniekiem gūt pārliecību, ka ECBS neizmantos šo iespēju (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 117. un 118. punkts).

136 Attiecīgi Lēmums 2015/774 pēc sava rakstura neļauj dalībvalstīm noteikt savu budžeta politiku, neņemot vērā faktu, ka vidējā termiņā VSIP īstenošanas turpināšana nekādi nav garantēta un ka tādējādi deficīta gadījumā tām būs jāmeklē finansējums tirgos, nepastāvot iespējai izmantot finansēšanas nosacījumu mīkstināšanu, kuru var izraisīt VSIP īstenošana (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 112. un 114. punkts).

137 Otrkārt, ir jānorāda, ka Lēmumā 2015/774 un pamatnostādnēs ir ietvertas vairākas garantijas, kuras ir paredzētas, lai ierobežotu VSIP ietekmi uz pamudinājumu īstenot veselīgu budžeta politiku.

138 Vispirms – VSIP ietekmes uz eurozonas dalībvalstu finansēšanas noteikumiem lielums ir norobežots ar pasākumiem, kas ierobežo dalībvalsts obligāciju apjomu, kuras var tikt iegādātas VSIP ietvaros (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 116. punkts).

139 Šajā ziņā no šī sprieduma 88. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka šo obligāciju kopējais apjoms *de iure* ir ierobežots gan ar atbilstoši AIP veikto iegāžu ikmēneša summas noteikšanu, gan arī ar VSIP pakārtoto raksturu AIP ietvaros, kas izriet no pamatnostādņu 2. panta 2. punkta.

140 Turklāt, kā norāda ECB, šo iegāžu sadale starp valstu centrālajām bankām, kas atbilstoši Lēmuma 2015/774 6. panta 2. punktam tiek veikta saskaņā ar ECB kapitāla parakstīšanas atslēgu, kura ir noteikta Protokola par ECBS un ECB 29. pantā, nevis atsaucoties uz citiem kritērijiem, tostarp tādiem kā katras dalībvalsts attiecīgā parāda īpatsvars, aplūkojot kopsakarā ar šī lēmuma 6. panta 3. punktā paredzēto noteikumu, saskaņā ar kuru katra valsts centrālā banka iegādājas vērtspapīrus, kas nāk no šīs bankas dalībvalsts publiskajiem emitentiem, nozīmē, ka dalībvalsts deficīta ievērojama palielināšanās, ko izraisa iespējama atteikšanās no veselīgas budžeta politikas, samazina to šīs dalībvalsts obligāciju daļu, ko iegādājas ECBS. Tādējādi VSIP īstenošana nevar ļaut dalībvalstij izvairīties no savas budžeta attīstības grozīšanas sekām, kuras ir saistītas ar finansējumu.

141 Turklāt šī lēmuma 5. panta 1. un 2. punktā paredzētie [vērtspapīru] turēšanas ierobežojumi attiecībā uz emisiju un emitentu jebkurā gadījumā nozīmē, ka VSIP ietvaros ECBS var iegādāties tikai dalībvalsts izdotu obligāciju mazāko daļu, un tādēļ šai dalībvalstij sava budžeta deficīta finansēšanai pamatā ir jāizmanto tirgi.

142 Turpinot – Lēmuma 2015/774 3. panta 2. punktā ir noteikti augsti atbilstības kritēriji, kuri ir balstīti uz kredītspējas vērtējumu un no kuriem var atkāpties tiki tad, ja uz attiecīgo dalībvalsti attiecas finansiālās palīdzības programma. Pamatnostādņu 13. panta 1. punktā turklāt ir paredzēts, ka dalībvalsts obligāciju novērtējuma pasliktināšanās vai šādas programmas pārbaudes negatīvā rezultāta gadījumā ECB Padome pieņem lēmumu par to, vai jau iegūtās attiecīgās dalībvalsts obligācijas ir atkārtoti pārdodamas.

143 No tā izriet, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 87. punktā, ka dalībvalsts nevar pamatoties uz finansēšanas iespējām, kuras var izrietēt no VSIP īstenošanas, lai atteiktos realizēt veselīgu budžeta politiku, galu galā neriskējot ar to, ka tās emitētās obligācijas to novērtējuma pasliktināšanās dēļ tiek izslēgtas no šīs programmas, vai ar to, ka ECBS atkārtoti pārdod šīs dalībvalsts emitētās obligācijas, ko tā iepriekš bija iegādājusies.

144 No iepriekš minētā izriet, ka Lēmuma 2015/774 rezultātā attiecīgajām dalībvalstīm nezūd pamudinājums īstenot veselīgu budžeta politiku.

– Par obligāciju turēšanu līdz to termiņa beigām un obligāciju ar negatīvu ienesīgumu iegādi

145 Iesniedzējtiesa pauž savas šaubas par Lēmuma 2015/774 saderību ar LESD 123. panta 1. punktu, ņemot vērā, no vienas puses, iegādāto obligāciju iespējamo glabāšanu, ko veic ECBS, līdz to termiņa beigām un, no otras puses, obligāciju ar negatīvu ienesīgumu iegādi.

146 Pirmām kārtām, attiecībā uz iegādāto obligāciju iespējamo glabāšanu līdz to termiņa beigām, ko veic ECBS, ir jāatgādina, ka protokola par ECBS un ECB 18. panta 1. punktā šāda prakse nav izslēgta un tā nekādi nenozīmē, ka emitētāja dalībvalsts atteiktos no sava parāda maksājuma brīdī, kad obligācijām būs iestājies termiņš (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 118. punkts).

147 Tātad ECBS atkarībā no atvērta tirgus [*open market*] operāciju programmas mērķiem un iezīmēm ir tiesīga izvērtēt, vai ir jāparedz šīs programmas ietvaros iegādāto obligāciju glabāšana, un to tālākpārdošana nav uzskatāma par principu un to glabāšana – par atkāpi no šī principa.

148 Šajā lietā, lai gan Lēmumā 2015/774 nav sniegta sīkāka informācija par VSIP ietvaros iegādāto obligāciju iespējamo tālākpārdošanu, no pamatnostādņu 12. panta 2. punkta skaidri izriet, ka ECBS saglabā tiesības jebkurā laikā un bez īpašiem nosacījumiem pārdot šīs obligācijas.

149 Turklāt ar apstākli, ka nepastāv pienākums veikt iegādāto obligāciju pārdošanu, nepietiek, lai konstatētu LESD 123. panta 1. punkta pārkāpumu.

150 Pirmkārt, vienkāršā iespēja attiecīgajā gadījumā pilnā apjomā vai daļēji veikt iegūto obligāciju tālākpārdošanu palīdz saglabāt pamudinājumu īstenot veselīgu budžeta politiku, jo, kā ir norādīts šī sprieduma 135. punktā, šī iespēja ļauj ECBS pielāgot savu programmu atkarībā no attiecīgo dalībvalstu attieksmes.

151 Otrkārt, šo obligāciju iespējamā paturēšana, ko veic ECBS, pati par sevi neatņem attiecīgajām dalībvalstīm šo pamudinājumu, jo, kā ir uzsvērusi ECB, it īpaši tai nav pievienots ECBS pienākums iegādāties jaunas obligācijas, kas nenovēršami būtu jāemitē dalībvalstij, kura atsakās īstenot veselīgu budžeta politiku.

152 Lai gan šāda obligāciju glabāšana tomēr var zināmā veidā ietekmēt valsts parāda primārā un sekundārā tirgus darbību, ir jāatgādina, ka šīs sekas ir raksturīgas iegādei sekundārajā tirgū, kura ir atļauta ar primārajām tiesībām, un turklāt šīs sekas ir nepieciešamas, lai šo iegādi varētu efektīvi izmantot monetārās politikas ietvaros (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 108. punkts) un tādējādi dotu ieguldījumu šī sprieduma 51. punktā atgādinātā cenu stabilitātes uzturēšanas mērķa sasniegšanā.

153 Otrām kārtām, attiecībā uz valsts obligāciju ar negatīvu ienesīgumu iegādi vispirms ir jāuzsver, ka saskaņā ar Protokola par ECBS un ECB 18. panta 1. punktu ir ļauts veikt atvērta tirgus [*open market*] operācijas, un tajā nav paredzēts, ka šīm operācijām būtu jāattiecas uz obligācijām ar minimālo ienesīgumu.

154 Turklāt LESD 123. panta 1. punktu nevar interpretēt kā šķērsli tam, ka ECBS iegādājas šādas obligācijas VSIP ietvaros.

155 Lai gan obligāciju ar negatīvu ienesīgumu emitēšana ir finansiāli izdevīga attiecīgajām dalībvalstīm, ir jākonstatē, ka saskaņā ar VSIP šādas obligācijas var iegādāties tikai sekundārajos tirgos un tādēļ dalībvalstu iestādēm un pārvaldes struktūrām netiek piešķirts konta pārtēriņš vai cita veida kredīts, un tieši no tām netiek iegādāti to parāda instrumenti.

156 Attiecībā uz jautājumu, vai ECBS veiktā valsts obligāciju ar negatīvu ienesīgumu iegāde rada sekas, kuras būtu līdzvērtīgas tām, ko rada obligāciju tiešā iegāde no dalībvalstu iestādēm un pārvaldes struktūrām, ir jāuzsver, ka tādā ekonomiskajā kontekstā, kādā tika pieņemts Lēmums 2015/774, fakts, ka ir atļauta obligāciju ar negatīvu ienesīgumu iegāde, neļauj privātiem tirgus dalībniekiem vieglāk identificēt obligācijas, ko ECBS plāno iegādāties, bet, tieši pretēji, tas var samazināt šo tirgus pārliecību

šajā jautājumā, jo ar to tiek paplašināts to obligāciju klāsts, kas ir atbilstošas iegādei VSIP ietvaros. Turklāt ar Lēmumu 2017/100 veiktā ienesīguma kritēriju mīkstināšana var stiprināt ECBS šajā ziņā paredzētās garantijas.

157 Turklāt, kā to ir norādījusi ECB, tā kā obligācijas ar negatīvu ienesīgumu var emitēt tikai dalībvalstis, kuru finansiālo situāciju valsts parāda tirgus dalībnieki novērtē pozitīvi, šādu obligāciju iegādi nevar uzskatīt par tādu, kuras dēļ dalībvalstīm zustu pamudinājums īstenot veselīgu budžeta politiku.

158 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo līdz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka, izskatot šos jautājumus, nav atklāts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Lēmuma 2015/774 spēkā esamību.

Par piekto jautājumu

159 Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai ECB lēmums, ar kuru ir paredzēts sadalīt starp dalībvalstu centrālajām bankām visus zaudējumus, kas kādai no šīm centrālajām bankām var rasties kādas dalībvalsts nespējas pildīt savas saistības dēļ, ja, ņemot vērā šo zaudējumu apjomu, būtu vajadzīga šīs centrālās bankas rekapitalizācija, ir saderīgs ar LES 4. panta 2. punktu un LESD 123. un 125. pantu.

160 Itālijas valdība apgalvo, ka šis jautājums ir nepieņemams, jo tas esot acīmredzami hipotētisks.

161 No savas puses, formāli neapgalvojot, ka minētais jautājums ir nepieņemams, Grieķijas, Francijas, Portugāles un Somijas valdības, kā arī Komisija un ECB norāda, ka tam esot hipotētisks raksturs vai vismaz tas attiecoties uz Savienības tiesību aktu nenoteiktu attīstību. Portugāles valdība un Komisija turklāt uzsver, ka Tiesai būtu neatbilstoši lemt par šādu attīstību, jo tā esot tikai vienkārša iespējamība.

162 Šajā ziņā ir jānorāda, ka primārajās tiesībās nav iekļauti noteikumi, ar kuriem būtu paredzēts, ka zaudējumi, kas kādai no dalībvalstu centrālajām bankām ir radušies, tai veicot atvērta tirgus [*open market*] operācijas, tiek sadalīti starp dalībvalstu centrālajām bankām.

163 Turklāt nav strīda par to, ka ECB ir nolēmusi nepieņemt lēmumu, ar kuru būtu paredzēta visu to zaudējumu sadale, kas dalībvalstu centrālajām bankām ir radušies, īstenojot VSIP. Kā uzsver iesniedzējtiesa, ECB līdz šai dienai attiecībā uz šādiem zaudējumiem ir paredzējusi tikai to zaudējumu sadali, kuru pamatā ir starptautisku emitentu izdoti vērtspapīri.

164 No tā izriet, pirmkārt, ka šo zaudējumu potenciālais apjoms ir ierobežots ar Lēmuma 2015/774 6. panta 1. punktā paredzēto noteikumu, ar kuru šo vērtspapīru daļa ir ierobežota līdz 10 % no saskaņā ar VSIP veikto iegāžu bilances vērtības, un, otrkārt, ka zaudējumi, kas attiecīgajā gadījumā var tikt sadalīti starp dalībvalstu centrālajām bankām, nevar būt tiešas sekas dalībvalsts nespējai pildīt savas saistības, ko ir norādījusi iesniedzējtiesa.

165 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai gan jautājumiem par Savienības tiesībām ir piemērojama atbilstības prezumpcija, Tiesai ir jāatsakās lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību aktu interpretācijai vai spēkā esamības vērtējumam nav nekādas saiknes ar pamatlietas faktisko situāciju vai priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai rīcībā nav faktisko un tiesisko apstākļu, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 10. jūlijs, *Jehovan todistajat*, C-25/17, EU:C:2018:551, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

166 Līdz ar to Tiesa, nepārsniedzot savus uzdevumus, nevar atbildēt uz piekto jautājumu, izdodama konsultatīvu viedokli par problēmu, kas šajā posmā ir hipotētiska (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 10. novembris, *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, 56. punkts, un 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 194. punkts).

167 Līdz ar to ir jākonstatē, ka piektais jautājums ir nepieņemams.

Par tiesāšanās izdevumiem

168 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **Pirmā līdz ceturtā prejudiciālā jautājuma pārbaudē nav konstatēts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Eiropas Centrālās bankas Lēmuma (ES) 2015/774 (2015. gada 4. marts) par otrreizējo tirgu valsts sektora aktīvu iegādes programmu, kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Centrālās bankas Lēmumu (ES) 2017/100 (2017. gada 11. janvāris), spēkā esamību.**

2) **Piektais prejudiciālais jautājums ir nepieņemams.**

[Paraksti]